

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1930.

Första kammaren.

Nr 46.

Torsdagen den 5 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollen för den 30 nästlidne maj.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 3 B, angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatsens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

nr 4, angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatsens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet;

nr 347, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställning angående anslaget till tryckningskostnader;

nr 348, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkt 49, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt de för religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder anställda präster;

nr 349, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner;

nr 350, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkt 245, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid vissa statsunderstödda anstalter för yrkesundervisning;

nr 351, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkt 294, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter;

nr 352, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkt 292, gjorda framställning angående tillfälligt lönetillägg åt vissa vaktmästare m. fl.;

nr 353, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om dels nedskrivning av statens utlåningsfonders lånekapital, dels ock täckande av förluster å lånemedelskapital;

nr 354, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till nya byggnader för Stockholms tygstation m. m.;

nr 355, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till lån för anordnande av skyddshem för flickor m. m.;

nr 356, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag för avbetalning å statsskulden;

nr 362, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnaderna för framlidna Hennes Maj:t Drottning Victorias begravning;

nr 363, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren jämte en i ämnet väckt motion; samt

nr 364, i anledning av väckt motion om rätt för tyghantverkaren O. E. Gunnarsson att för placering i löneklass tillgodoräkna sig viss tjänstetid.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 374, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, gjorda framställning om anslag till tryckningskostnader;

nr 375, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till förhindrande av plockning av lingon före viss dag;

nr 393, i anledning av väckta motioner om anslag för vissa föranstaltanden för ordsbefolkningen i östra Norrbotten;

nr 394, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fraktlindring å jordförbättringsmedel ävensom i ämnet väckta motioner;

nr 395, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl., allt i vad rör jordbruksärenden;

nr 396, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 59 och 63 §§ lagen den 23 oktober 1891 (nr 68 sid. 1) angående väghållningsbesvärets utgörande på landet; samt

nr 397, i anledning av väckta motioner angående bestämmelser om märkning av importerad havre medelst färgning.

Anmälades och godkändes särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 376, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder till det svenska jordbrukets stödjande jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 379, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till befrämjande av lantmännens andelsrörelse jämte i ämnet väckt motion.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 398, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en i Genève den 24 mars 1930 undertecknad handelskonvention.

Ang. utlåning från pensionsfonden till svenska jordbrukskreditkassan m. m. Föredrogs särskilda utskottets memorial nr 6, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för befrämjande av jordbrukets kreditkasserörelse.

I sitt utlåtande nr 4 hade särskilda utskottet under punkten 6 hemställt, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att beträffande förvaltningen av pensionsfondens, riksförsäkringsanstaltens och postsparbankens kapital meddela erforderliga föreskrifter till möjliggörande av utlåning åt svenska jordbrukskreditkassan.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hade första kammaren bifallit vad utskottet i nämnda utlåtande hemställt med den ändring i punkten 6, att näst efter ordet »möjliggörande» tillades orden »under statsgaranti», medan andra kammaren antagit förslaget oförändrat.

Under uttalande, att någon sammanjämkning av kamrarnas i förevarande hänseende fattade skiljaktiga beslut icke lämpligen torde kunna äga rum, hade

utskottet i det nu föreliggande memorialet hemställt, att första kammaren måtte med frånträdande av sitt förut fattade beslut biträda andra kammarens berörda beslut att godkänna utskottets förslag oförändrat.

*Ang. utlåning
från pensions-
fonden till
svenska jord-
brukskredit-
kassan m. m.*

Herr Kobb: Herr talman! Jag vill erinra om, att kammaren ju i denna fråga en gång fattat ett beslut, gående i annan riktning, och vilket utskottet nu vill, att kammaren skall frånträda. På detta sista sammanträde, då så få ledamöter äro närvarande, skall jag icke framställa något yrkande, men jag skall dock be att till kammarens protokoll få konstatera, att särskilda utskottet icke ägnat denna fråga någon som helst uppmärksamhet, vare sig under den föregående behandlingen eller den nu företagna sista behandlingen av ärendet. Det är ett märkligt bevis på det lättsinne, med vilket man behandlar så viktiga frågor som denna.

(Forts.)

Herr Norling: Herr talman! Den föregående ärade talarens uppgift att särskilda utskottet icke ägnat denna fråga någon uppmärksamhet, vare sig under den tidigare behandlingen eller nu senast, är icke alldeles med riktiga förhållandet överensstämmande. Särskilda utskottet hade vid sitt sammanträde i går en särskild föredragning i denna fråga. Av denna föredragning kunde man inhämta, att syftet med det bemyndigande, som Kungl. Maj:t har begärt och som utskottet tillstyrkt, icke alls är att möjliggöra någon utlåning till den blivande jordbrukskreditkassan på sådana villkor, att de utlånande institutionerna skulle kunna befaras bli utsatta för någon allvarlig risk. Förhållandet är endast, att någon tvekan uppstått företrädesvis med avseende på Kungl. Maj:ts rätt att utan vidare medge postsparbanken dylik rättighet till utlåning, och det är just för att undanröja denna tveksamhet, som Kungl. Maj:t har begärt det ifrågavarande bemyndigandet. Det torde icke alls ha varit avsikten, att pensionsfonden, riksförsäkringsanstalten och postsparbanken genom de ändrade föreskrifter, som här ifrågasatts, skulle komma att utsättas för någon risk, utan meningen är helt enkelt att eventuellt undanröja vissa reglementariska föreskrifter, som skulle kunna hindra pensionsfonden, riksförsäkringsanstalten och postsparbanken att utlåna kapital till jordbrukskreditkassan, även därest det i övrigt befinnes, att säkerheterna äro betryggande.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till särskilda utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande memorial hemställt.

Anmälades och bordlades

statsutskottets memorial nr 204, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om väckta motioner om möjligheterna att utnyttja statens gruvegendom i Västerbotten;

bevillningsutskottets betänkande nr 39, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1930/1931, m. m.; samt

särskilda utskottets memorial nr 7, angående arvode åt dess sekreterare m. fl.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8.07 e. m.

In fidem

G. H. Berggren.

Fredagen den 6 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Justerades protokollen för den 31 nästlidne maj.

Vid föredragning av statsutskottets memorial nr 204, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om väckta motioner om möjligheterna att utnyttja statens gruvegendom i Västerbotten, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Vid punktvis skedd föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 39, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1930/1931 m. m., bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Vid föredragning av särskilda utskottets memorial nr 7, angående arvode åt dess sekreterare m. fl., bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 310, angående val av två fullmäktige i riksbanken och av tre suppleanter för riksdagens samtliga fullmäktige i nämnda bank; samt

nr 313, angående val av två fullmäktige i riksgäldskontoret och tre suppleanter för fullmäktige i nämnda verk;

dels ock till riksdagens förordnanden:

nr 311, för två fullmäktige i riksbanken;

nr 312, för tre suppleanter för riksdagens fullmäktige i riksbanken;

nr 314, för två fullmäktige i riksgäldskontoret; samt

nr 315, för tre suppleanter för fullmäktige i riksgäldskontoret.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 365, i anledning av väckta motioner om statens övertagande av de s. k. Kinnekulleverken för framställning av bränsle ur skiffer; och

nr 366, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till socialstyrelsen m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.09 på dagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Onsdagen den 11 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Justerades protokollen för den 2, 3 och 4 innevarande månad.

Anmälades och bordlades statsutskottets memorial nr 205, angående statsregleringen för budgetåret 1930/1931.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 5 B, angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 7 B, angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

nr 8 B, angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet;

nr 361, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till hospitalsbyggnader jämte en i ämnet väckt motion;

nr 367, i anledning av Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till barnhusen;

nr 368, i anledning av väckta motioner om avsättande av medel till en hjälpfond för Norrbottens län;

nr 386, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av nytt kliniskt sjukhus i Stockholm m. m. jämte tre i ämnet väckta motioner;

nr 387, i anledning av väckta motioner angående kostnaderna för folkskoleväsendet;

nr 388, i anledning av dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till kontrollstyrelsens verksamhet jämte i ämnet väckta motioner dels ock Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.; •

nr 389, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa i samband med 1927 års skolreform stående frågor m. m. jämte åtskilliga i ämnet väckta motioner;

nr 390, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslaget till tryckningskostnader;

nr 391, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till tryckningskostnader;

nr 392, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bekämpande av arbetslösheten jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 400, i anledning av väckta motioner angående möjligheterna att utnyttja statens gruvegendom i Västerbotten.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 9 B, till Konungen angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet.

Anmälades och godkändes särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 377, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för mejerihanteringen och smörexportens befrämjande jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 378, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för befrämjande av jordbrukets kreditkasserörelse jämte i ämnet väckt motion.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 380, angående avtal om löne- och arbetsvillkor för den civila personalen vid truppförbandens intendenturverkstäder;

nr 381, angående åtgärder för införande av folkregister m. m.;

nr 382, angående ändring av grunderna för det akademiska befordringsväsendet; samt

nr 384, angående val av riksdagens militieombudsmans efterträdare.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens förordnande, nr 385, för byråchefen m. m. juris kandidaten Frans Gustaf Sture Centerwall att vara riksdagens militieombudsmans efterträdare.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 399, till Konungen angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1930/1931 m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8.03 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Torsdagen den 12 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollen för den 5 och den 6 innevarande månad.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelse, nr 383, till Konungen angående utredning om reducering av vattenfallsstyrelsens taxor för elektrisk kraft åt landsbygden.

Föredrogs samt företogs punktvis och momentvis till avgörande statsutskottets memorial nr 205, angående statsregleringen för budgetåret 1930/1931.

Punkterna 1—11.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 12.

Lades till handlingarna.

Punkten 13.

Utskottets hemställan bifölls.

Anmälades statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen: nr 401, angående statsregleringen för budgetåret 1930/1931; och nr 402, med överlämnande av riksstat för budgetåret 1930/1931.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning att andra kammaren beträffande statsutskottets memorial nr 205 fattade samma beslut som första kammaren.

Tillkännagavs att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att lördagen den 14 innevarande månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, begiva sig till rikssalen för att, enligt 36 § riksdagsordningen, av Kungl. Maj:t hemförlovas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.12 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 14 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 10.30 f. m.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

- nr 70, angående utredning rörande ändring av § 7 riksdagsordningen;
- nr 71, rörande utövändet av statens tobaksmonopol;
- nr 72, rörande förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker;
- nr 73, rörande ersättning till Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag och hos bolaget anställda vid nedläggande av bolagets tillverkning av cigarrlådor;
- nr 74, rörande kreditivsummorna;
- nr 75, rörande vissa sociala jordfrågor;
- nr 76, rörande lag om beräkning av lagstadgad tid;
- nr 77, rörande förordning om ändrad lydelse av 3, 6 och 18 §§ i förordningen den 2 juni 1922 om automobilskatt;
- nr 78, rörande lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 m. m.;
- nr 79, rörande lag om ändrad lydelse av 11 kap. 15 § strafflagen;
- nr 80, rörande förslag till lag om åtgärder mot vanartigt levnadssätt (vanartslag) m. m.;
- nr 81, rörande lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 om straffregister;
- nr 82, rörande upphävande av förbud mot skatteköp i vissa fall;
- nr 83, rörande förslag till lag om ändrad lydelse av vissa delar av lagen den 2 juni 1916 om skyddskoppympning;
- nr 84, rörande förslag till lag om kommunalstyrelse på landet m. m.;
- nr 85, rörande förslag till lag om församlingsstyrelse m. m.;
- nr 86, rörande förslag till lag om ändrad lydelse av 31 och 32 §§ i lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen;
- nr 87, rörande utbetalning av riksdags- och revisionskostnader m. m., räntor å statsskulden m. m. och avbetalning å statsskulden;
- nr 88, rörande utbetalning av anslag, som anvisas att täckas av lånemedel;
- nr 89, rörande vissa föreskrifter beträffande importerade lantmanna- och trädgårdsprodukter;
- nr 90, rörande lag om begränsning av rätten att avverka skog å intecknad fastighet;
- nr 91, rörande förordning om ändrad lydelse av §§ 4—6, 8 och 12—15 i förordningen den 16 maj 1890 angående Sveriges allmänna hypoteksbank m. m.;
- nr 92, rörande förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften;
- nr 93, angående sänkning av repartitionstalet för jordbruksfastighet;
- nr 94, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till motorfordonsförordning m. m.;

nr 95, rörande förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 4:o) och 14:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt;

nr 96, rörande lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske m. m.;

nr 97, rörande lag om ändrad lydelse av 59 och 63 §§ lagen den 23 oktober 1891 angående våghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 98, angående bestämmelser om märkning av importerad havre medelst färgning;

nr 99, angående godkännande av en i Genève den 24 mars 1930 undertecknad handelskonvention;

nr 100, rörande val av fullmäktige och suppleanter i riksbanken och riksgäldskontoret;

nr 101, rörande förordnanden för revisionssekreteraren m. m. E. H. Elliot och byråchefen m. m. F. G. S. Centerwall att vara riksdagens militieombudsman och hans efterträdare;

nr 102, angående användande av riksbankens vinst för år 1929;

nr 103, rörande förordning om vissa ändringar i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker m. m.;

nr 104, angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Lunds stad;

nr 105, angående försäljning av den under lantförsvarets förvaltning stående egendomen Arendala i Hardeberga socken av Malmöhus län;

nr 106, rörande förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.;

nr 107, rörande förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar m. m.;

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 160 med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 8 april 1927 om försäkringsavtal;

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder till det svenska jordbrukets stödjande;

nr 110, angående vissa åtgärder för mejerihanteringens och smörexportens befrämjande;

nr 111, rörande åtgärder för befrämjande av jordbrukets kreditkasserörelse;

nr 112, rörande anslag till befrämjande av lantmännens andelsrörelse;

nr 113, rörande beräkning av bevillningarna för budgetåret 1930—1931 m. m.;

nr 114, angående statsregleringen för budgetåret 1930/1931;

nr 115, i avseende å statsregleringen och andra med statsverket gemenskap ägande ämnen i vad angår frågor, behandlade av *statsutskottet*;

nr 116, i avseende å statsregleringen och andra med statsverket eller riksdagens verk gemenskap ägande ämnen i vad angår frågor, behandlade av *bankoutskottet*;

nr 117, i avseende å statsregleringen och andra med statsverket gemenskap ägande ämnen i vad angår frågor, behandlade av *jordbruksutskottet*; samt

nr 118, rörande åtskilliga på grund av § 89 regeringsformen väckta frågor.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.33 f. m., att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45 f. m.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen samt kammarens ledamöter kl. 10.45 f. m. till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av kyrkoherden i Frösunda och Kårsta församlingar P. E. Sjöberg.

Efter gudstjänstens slut begav sig kammaren till rikssalen, där jämväl andra kammaren infann sig. Sedan herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Gärde uppläst Kungl. Maj:ts förordnande för hans excellens herr statsministern Ekman att å Kungl. Maj:ts vägnar avsluta riksdagen samt talmännen var för sig framfört kamrarnas undersätliga välönskningar och riksdagsbeslutet blivit av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Gärde uppläst, förklarade hans excellens herr statsministern i enlighet med det honom lämnade uppdraget 1930 års lagtima riksdag vara avslutad.

Efter det första kammarens ledamöter återkommit till samlingsrummet och där intagit sina platser, framträdde herr **Vennersten** till talmansbordet och yttrade: Mina herrar! Åter har en arbetstyngd riksdag gått till ända. Stora förhoppningar knötos till vårt arbetsresultat vid riksdagens begynnelse. I vad mån dessa förhoppningar gått i uppfyllelse, därom får framtiden döma. Jag är viss om, att vi alla känna med oss, att vi var och en i sin stad gjort vad på oss ankommit för att nå det bästa, som under rådande förhållanden kunde nås.

Från talmannens synpunkt ter sig denna riksdag såväl som de föregående, då jag haft äran att fylla det värvet, odelat angenäm, beroende på det stora förtroende och den från alla sidor utströmmande välvilja, som kommit talmannen till del. Det är omöjligt att i ord tolka känslor, som väckas hos den person, som blir föremål för denna översvallande välvilja. Jag kan blott säga ett från hjärtat gående enkelt tack.

Nu gå ni, mina herrar, liksom tidigare våra frånvarande kamrater, att njuta en — jag är övertygad därom — välförtjänt vila. Det har sagts, att riksdagens arbete kräver reformering, och vi ha också i dag uppe på rikssalen hört bekräftas, att anstalter äro begärda i sådant syfte. Jag vill emellertid med den erfarenhet, som jag äger, här ha uttalat den meningen, att jag icke tidigare varit med om någon riksdag, där arbetet flutit så lugnt och jämnt som vid denna. I allra främsta rummet tillkommer därvid förtjänsten våra olika utskott, och jag riktar ett vördsamt och hjärtligt tack till utskottens ordförande såväl som till ordförandena på de skilda avdelningarna inom de arbetstyngda utskotten.

Jag kan icke underlåta, mina herrar, att be eder med mig ägna en tanke åt dem bland våra kamrater, som under en längre tid varit av sjukdom förhindrade att delta i vårt arbete. Fall äro kända, som tydligen haft eller ha en allvarlig karaktär, och om och när denna hälsning, som sålunda bringas våra lidande vänner och kamrater, når dem, vågar jag hoppas, att det skall tolkas som en önskan från vår sida om ett snart och fullständigt återställande till hälsan.

Än en gång, mina ärade kamrater, ett varmt tack för den gångna riksdagen!

Detta tal besvarades av herr **von Geijer** i följande ordalag: Herr direktör! Som ni nyss yttrade är 1930 års riksdag härmed avslutad. Ni har lagt ned talmansklubban, som ni har fört så med den äran. För första kammaren återstår nu att bringa eder uttrycken för sin aktning, tacksamhet och för sin uppriktiga vänskap. Herr direktör, jag finner en anslutning för dessa mina ord i vad ni nyss var vänlig att själv säga eller, att det skulle vara eder angenämt,

därest ni vore innesluten i kammarens vänskap. Jag ber eder vara därom övertygad.

Man hör i våra tider rätt mycket tal om parlamentsleda. Jag skall icke i detta sammanhang gå in på någon närmare prövning därav, ej heller här göra något försök till försvar, då jag själv är medlem av den församling, som varit föremål för det klander, som kanske däri legat. Ett må jag dock här säga: om vi gå till en självrannsakan, kan det finnas anledning, att vi beakta detta tal. Partisinet tycks ändå under senare tider ha tagit en fart, så att den utländska planta, som heter parlamentarism, haft svårt att slå rot i vårt land. Väl oss då, att vi i spetsen ha en person, vars oväld och vars upphöjdhet över partierna är fullständigt obestridlig. Vi tacka eder, herr direktör, för detta!

Går jag längre och talar om de inre förhållandena i riksdagen, anser jag, att talet om parlamentsleda är fullständigt oriktigt. Jag tror knappast, att någon, som bestämt sig för att lämna riksdagen, vid slutet av sin sista riksdag känner annat än vemod. Jag har ännu aldrig råkat någon, som lämnat riksdagen, vilken, då hans riksdagstid kommit på tal, uttryckt annat än tillfredsställelse vid de minnen, som varit förknippade därmed, och gärna dröjt vid dem. Vad beträffar vårt kamratliv här i riksdagen, vill jag med bestämdhet framhålla, att ingen anmärkning i den delen kan göras. Den ton, den anda, som varit härskande i den svenska riksdagen, har varit synnerligen god. Denna ton och denna anda svara talmännen för. Det är en dyrbar tradition, som den svenska riksdagen därvid kan uppvisa. Det är en stolt skara av män, som fört talmansklubban i den svenska riksdagen. Det är ett dyrbart arv. Det kan förvanskas och förspillas. Men, herr direktör, det är allas vår uppriktiga mening, att ni på ett synnerligen skickligt sätt har förvaltat och förkovrat detta arv. Edert urbana väsen, eder skicklighet, edert jämna, glada sinne, med ett ord hela eder personlighet, ha gjort, att vi alla med tacksamhet minnas denna riksdag.

Nu be vi därför att till eder få framföra uttrycken för vår aktning. Vi tillönska eder en god sommar, och vi tillägga här en förhoppning, att ni åter skall intaga den plats, som ni med sådan heder fyllt. Vi äro här endast ett ringa fåtal närvarande, men jag vet, att om alla frånvarande varit i tillfälle att höra mina ord och den välgångsönskan, som jag uttalat, skulle instämmandet varit enhälligt.

Vi tacka eder!

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 11.57 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.
